

Frigler ve efsanevi kralları Midas

Phrygians and their legendary king Midas

Friglerin Ana Tanrıçası
Kybele

Kybele, Mother Goddess
of Phrygians

Nezih Başgelen

Arkeolog / Editör

Archaeologist / Editor

Hititlerden sonra Demir Çağı'nda Anadolu'daki egemen güçlerden biri olan Friglerin 11. yüzyılın ortalarında Boğazlar üzerinden Anadolu'ya geldikleri sanılmaktadır. M.Ö. 8. yüzyılın ortalarında merkezi Ankara yakınlarındaki Gordion (Yassıhöyük-Polatlı) olan bir krallık kurmuşlardır. Burada yapılan kazılarda Frig uygarlığına ait pek çok bilgi ve bulgu elde edilmiştir. Seramikte kendilerine özgü bir üslup geliştirmişlerdir. Geometrik desen ve stilize hayvan motifleri ile süslü bu eserler daha sonraki bir çok kültüre de örnek olmuştur. Özellikle tahta ve maden işçiliğinde ustalaşmışlardır. Tapınak yapılarının da dış cephelerinin, renkli kabartmalarla süslü seramik levhalarla kaplandığı anlaşılmıştır. Frig tapınak mimarisini yansıtan Kaya Anıtları onlardan günümüze ulaşan en önemli eserlerdir. Bu eserleri toplu halde Afyon ve Eskişehir arasındaki platoda görmek mümkündür. Frigler flüt, simbal gibi müzik aletlerinin de bulucusudurlar. Günümüzde batı müziğinin pek çok eseri "Frig Gamarı" ile yapılmaktadır. Ayrıca çocukların ilgiyle izledikleri hayvan hikayelerinin bir kısmı da onlardan kalmıştır. Kökeni ve nasıl geliştiği bilinmeyen ve halen tam olarak anlaşılammış kendilerine özgü bir yazı sistemleri vardır. M.Ö. 7. yüzyılın başlarında Kafkaslar'dan gelen Kimmerler'in saldırıları sırasında Gordion'un yıkıldığı ve yağmalandığı bu acıya dayanamayan Kral Midas'ın öküz kanı içerek yaşamına son verdiği antik Yunan kaynaklarında bahsedilmektedir. Frigler Batı kaynaklarında daha çok efsanevi kralları Midas ile ilgili öykülerle tanınır.

It is believed that Phrygians, who were one of the sovereign powers in Anatolia in the Post-Hittite Iron Age, came to Anatolia through the Straits in mid-11th Century B.C. They founded a kingdom in the middle of 8th Century B.C. with its capital in Gordion near Ankara (Yassıhöyük-Polatlı). Many artifacts and information were gathered in the excavations made here from the Phrygian civilization. They developed an original style in ceramic. These works embellished with geometrical design and stylized animal motifs set a model for many cultures that followed. They were especially masters of wood and metal working. It is discovered that the outer façades of temples were covered with ceramic plates decorated with colored reliefs. The Rock Monuments similar to the Phrygians temple architecture are their most important works that we have inherited. It is possible to see these works collectively around Afyon and Eskişehir. Phrygians are also the inventors of musical instruments like the flute and the cymbal. Today, many works in Western music are composed in "Phrygian Scale". Also, part of the animal fables followed by children with interest are inherited from them. They have a writing system of their own, the origin of which and how it developed is not known, which has not yet been fully understood. It is mentioned in Greek sources that Gordion was destroyed and pillaged during the attacks of the Kimmers coming from the Caucasus in early 7th Century B.C. and Midas, who could not stand this pain, ended his life drinking ox blood. The Phrygians are mostly known in Western sources with tales on their legendary king Midas.

Mitoloji'de Midas Öyküleri

Tarihin babası Halikarnassos'lu (Bodrum) Herodot, Kral Midas'tan ilkçağ dünyasının efsanevi bir siması olarak bahsetmektedir. Herodot'a göre Midas, Phrygia'nın ilk kralı ve başkentleri Gordion'un kurucusu sayılan Gordias'ın oğludur. Gordias'ın, Friglerin Ana Tanrıçası Kybele ile birleşmesinden doğduğu söylenen Midas, büyüyünce de Kybele'nin başrahibi olmuştur. Tanrıça adına Sivrihisar yakınlarında bugünkü Balahisar köyünde kalıntıları yer alan Pessinus'taki büyük tapınağı kurmuştur. Gücü ve akıl almaz zenginliği ile Yunan dünyasını büyülemiştir. Görkemli fildişi tahtını, ilkçağın en ünlü kehanet merkezi Delphi Apollon Tapınağı'na hediye ettiği zaman Eski Yunanlıların şaşkına döndüklerini belirten Herodot bu fildişi tahtı Delphi Korint hazine binasında bizzat gördüğünü de anlatır. Bu tahttan günümüze birşey kalmamıştır. Bugün Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde Midas'ın mezar odasında ele geçen olağanüstü ahşap işçiliğine sahip diğer eserleri görenler bu tahtın görkemini de rahatlıkla hayal edebilirler.

Dionysos efsanelerinin bir bölümü olan Midas öyküleri, ilk kez Atina Satyrlerinin neşeli bürlesklerinde canlandırılmış, günümüze ise daha çok, Romalı şair Ovidius'un Metamorphoses (Değişimler) adlı eserindeki anlatımlar çerçevesinde ulaşmıştır.

Efsanelerden birine göre Midas, Dionysos'un arkadaşı Satyr Silenos'u tutsak alır ve ona iyi davrandığı için Dionysos tarafından ödüllendirilir. Buna karşılık tanrıdan bir dilek dileyecektir. Dokunduğu her şeyin altına dönüşmesini dileyen Midas, dokunduğu yiyeceklerin de altına dönüşmesi sonucu açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya kalınca yaptığı hatanın farkına varır. Bunun üzerine Dionysos, onu bugünkü Salihli ilçesi yakınlarındaki Lidyalıların başkenti Sart harabelerinin içinden akan Paktolos Çayı'nda yıkayarak kurtarır. Lidya Krallığı'nın dillere destan zenginliğinin irmağın sularındaki, Midas'ın yıkanmasından sonra kalan altından geldiğine inanılmıştır.

Frig, dış cephe seramik boyalı
kaplama levhası

Phrygian, painted ceramic exterior mural

Gardion Müzesi / Gardion Museum

Midas Tales in Mythology

Father of History, Herodotus of Halikarnassos (Bodrum), talks of King Midas as a legendary figure of the world of antique age. According to Herodotus, Midas is the son of Gordias, the first king of Phrygia and founder of capital, Gordion. Midas, who is purported to be born from union of Gordias with mother goddess of the Phrygians, Kybele, became the chief priest of Kybele's. He founded the big temple in Pessinus, remnants of which are near the village of Balahisar near Sivrihisar today, in the name of the goddess. He charmed the Greek world with his power and incredible wealth. Herodotus, who tells that when he donated his magnificent ivory throne to the most famous soothsaying center Delphi Apollon Temple, ancient Greeks became astonished, says that he saw this ivory throne in the treasury building of the Korint treasury building of Delphi. Those who see the other works with extraordinary wood

workmanship found in Midas's tomb in Ankara Anatolian Civilizations Museum today, can easily imagine the magnificence of this throne.

The Midas tales that are part of the legends of Dionysus were performed for the first time in the jovial burlesques of Athens satires and have been carried to the present mostly by the tales of Roman poet Ovidius in his work called Metamorphoses. According to one of the legends, Midas took Dionysus's friend Satyr Silenos prisoner and is rewarded by Dionysus since he treated him well. He is to have a wish from god in consideration. Midas, who asked that everything he touches turn to gold, faces the risk of death from hunger as the food he touches also turn to gold, realizes the mistake he made. So Dionysus saves him by washing him in the Paktolos River running through the remnants of Sardes, the capital of Lydia near the Salihli district of today. It is believed that the wealth, which was then the talk of everyone, of the Lydian Kingdom came from the gold which remained after Midas's washing in the waters of the river.

Tarihi Kaynaklarda Kral Midas

Midas hakkındaki tarihi bilgileri, Assur yıllıklarından, Antik Yunan edebiyatından arkeolojik buluntulardan ve devrin yazıtlarından öğrenmekteyiz. Özellikle Eusebios tarafından yazılmış olan Kronolojide, Midas'ın M.Ö. 738-686 tarihleri arasında hüküm sürdüğü belirtilmektedir. Julius Africanus ise Midas'ın ölümünü M.Ö. 676 olarak vermektedir. Bunun yanında Midas'ın adı, ünlü Assur kralı 2. Sargon'un (M.Ö. 721-705) yıllıkları ve mektupları arasında da geçmektedir. Mektuplarda, Midas'dan Muşki Kralı Mita olarak bahsedilmektedir. Anadolu'da Assur'a bağlı, yerel bir kral olan Midas'ın, kendi dış politikasını yönlendirebilecek kadar egemen bir kral olduğu da bu mektuplardan anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, M.Ö. 709'a tarihlenen bir yazıtta, kendinden; "benden önceki krallara boyun eğmeyen Mita" şeklinde bahsedecek şekilde güçlü bir devlet adamı ve Friglere altın çağını yaşatmış öncü bir liderdir. Herodot ünlü tarihinde, Midas'ın Delphi'deki tapınağa adaklar yollayan ilk 'Barbar' olduğunu belirtmiştir. Midas'ın, Batı Anadolu'daki Aeolis bölgesindeki Kyme (Bugünkü Aliağa Namurt Limanı) şehri Kralı Agamemnon'un kızı Hermodike ile evlendiği ve ilk sikke basımının bu olay ile bağlantılı olduğu konusunda bilgiler bulunmaktadır.

Kapadokya'da Tyana'da (Kemerhisar-Niğde) onun adının geçtiği bir yazıt bulunmuştur. Bu yazıt Assur Kralı 2. Sargon'un bölgedeki faaliyetleri ile ilgilidir. Assurluların metinlerinde adı geçen Muşki'lerle, Grek kaynaklarındaki Friglerin, Güneydoğu ve Orta Anadolu'da yaşayan farklı topluluklar oldukları ve Midas'ın bu iki topluluğu da kontrol altında tuttuğu sanılmaktadır. Bunun yanı sıra Midas'ın adı Eskişehir Yazılıkaya'sında büyük kaya anıtı üzerinde de geçmektedir. Bu yazıtın 8. yüzyılın sonlarında, Frig dili kullanılarak yazılmış Midas'ın unvanları olduğu sanılmaktadır.

King Midas in Historical Sources

We learn the historical information on Midas from Assyrian almanacs, the Ancient Greek literature, archaeological artifacts and the inscriptions of the age. Specifically in the Chronology written by Eusebios, it is stated that Midas reigned 738-686 B.C. Julius Africanus cites Midas's death year as 676 B.C. Midas's name is also cited in the almanacs and letters of the famed Assyrian King Sargon II (721-705 B.C.). In the letters Midas is referred to as Mushki King Mita. It is deduced from these letters that Midas, who was a local king reporting to Assyrians in Anatolia,

was powerful enough his own foreign policy. Besides, he is a powerful statesman and a pioneer leader who allowed the Phrygians to live their golden age, who referred to himself as "Mita who did not succumb the kings before me) in a inscription dated to 709 B.C. In his famous history, Herodotus states that Midas was the first "Barbarian" to send offerings to the Temple in Delphi. There is information that Midas married Hermodike, daughter of King Agamemnon of the city of Kyme (today's Aliağa Namurt Port) in the Aeolis region in Western Anatolia and the issuance of the first coin was related to this event.

An inscription was found in Tyana (Kemerhisar-Niğde), Capadocia where his name is mentioned. This inscription is relating to Assyrian King Sargon II's activities in the region. It is believed that the Mushkis mentioned in Assyrian texts and the Phrygians in Greek sources are different societies living in South-Eastern and Central Anatolia with Midas controlling both of them. Besides, Midas's name is cited on the grand rock monument in Eskişehir, Yazılıkaya. It is believed that this inscription cites Midas's titles written in the Phrygian language in late 8th Century.

Friglerin ünlü başkenti Gordion Polatlı yakınlarında, Sakarya Nehri'nin kıyısındaki Yassihöyük'te yer almaktadır. Höyüğün hemen doğusunda tümülüs olarak adlandırılan yığma toprak tepelerden oluşan Friglerin Kralı Mezarlığı bulunmaktadır. Gordion Tümülüsleri, antik dünyanın en önemli nekropollerinden birisidir. Mezar tepelerinin sayısı 80'in üstündedir. Bunlardan 25'i Amerikalı, 5'i 1901 yılında Alman heyetleri tarafından kazılmıştır. Bu mezarlar Frig çağından Galat hakimiyetine kadar, yani M.Ö. 10. yüzyılın ilk yarısından I. yüzyıla kadarki bir döneme aittir. Mezarlar soylulara, beylere, krallara aittir ve tümülüs olarak tanımlanan yığma toprak tepeler halindedir. Bilinen en eski örnek ahşapları üzerindeki dendrokronoloji çalışmalarıyla M.Ö. 930'a tarihlenen Gordion Z tümülüsüdür. Gordion tümülüslerinde genellikle toprağa kazılan çukurun içine ağaç odalar inşa edilmiş, ölü ve zengin mezar hediyeleri yerleştirildikten sonra, odanın etrafı ve üstü taşla örtülmüş, onun da üstüne toprak yığılmak suretiyle suni bir tepe meydana getirilmiştir. Her tepe bir kişiye aittir ve tepenin büyüklüğü, içine gömülen kişinin sosyal durumuna bağlıdır. Gordion'daki tümülüslerin yüksekliği 5-6 m'den 53 m'ye kadar değişmektedir. Gordion'daki Amerikan ekibinin 1957 yılı çalışmaları sırasında bu tümülüslerin en büyüğü kazılmaya başlanmıştır. 70 metrelik bir tünelle tümülüsün mezar odasına ulaşan Prof. Rodney S. Young ve ekibi, odanın daha sonraları M.Ö. 720 yılında kesildiği anlaşılan ardıc tomruklarından oluşan duvarlarını açıklarında, gördükleri manzara karşısında şaşkına dönmüşlerdir. Mezar odasında gözleri kamaştıran mezar hediyelerinin arasında, 500 yaşındaki bir çam ağacı kütüğünden tek parça oyularak yapılmış bir ölü yatağının üzerinde, 1.59 boyunda bir iskelet bulunmuştur. Odada çok sayıda ölü hediyeleri ele geçirilmiştir. Bunlar arasında dokuz masa, iki kakma paravan, üç büyük bronz kazan ve 166 adet küçük bronz kap ile 154 fibula (çengelli iğne) bulunmaktadır. Mezar odasında bulunan eserlerin çoğunluğu Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ndedir. Daha sonraki incelemelerde 60 yaşlarında öldüğü sanılan bu kişinin, adı efsaneyle özdeşleşen

kral Midas olduğu anlaşılmıştır. Ancak efsaneye göre her tuttuğu altın olan kral Midas'ın mezarında yüzlerce madeni eşya olmasına karşın bir tane dahi altın esere rastlanılmamıştır. "Eşek Kulaklı" olarak tanınmasının nedeni kafatasının incelenmesi sonucu, Kuzey Suriye'de bazı hanedan çocuklarında uygulandığı gibi doğumdan sonra başının bağlanarak kafatasının geriye doğru biçiminin değiştirilmesinden dolayı ya da kulağının aşırı tüylü olmasından olabileceği öne sürülmüştür.

Anadolu'da geniş bir coğrafi alanı kontrol eden dillere destan zenginliği ile güçlü bir kral iken 7. yüzyılın ilk yarısında Kimmer istilasında yenilerek Gordion'u kaybetmesine üzüldüğü için boğa kanı içerek hayatına dramatik bir şekilde son vermesi onu antik çağın efsane kahramanlarından biri haline getirmiştir.

Midas'ın Efsanevi Başkenti GORDION (Yassihöyük) ve Kazıları

1901'de Gustav ve Alfred Koerte kardeşler tarafından yapılan ilk Gordion kazılarında beş tümülüs ile birlikte höyükte araştırmalar yapılmış ve bugün İstanbul Arkeoloji Müzelerinde korunan çok değerli sanat eserleri gün ışığına çıkarılmıştır. 1950'de başlayan Pennsylvania University Museum'un Gordion Kazıları çok önemli buluşlara ve sonuçlara yol açmış, ayrıca Frig sanatı ve kültürü ile ilgili bilgilere yeni boyutlar kazandırmıştır. Amerikan kazılarında ele geçirilen buluntuların çoğunluğu Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde ve bir bölümü de Gordion'daki yerel müzede sergilenmektedir. Gordion, projesi çerçevesinde 1950-1973 yılları arasında Rodney S. Young tarafından 16 sezon kazılmıştır. Onun 1974'teki trafik kazısındaki trajik ölümünden sonra 1988'de tekrar başlayan kazı çalışmaları Mary M. Voigt ve Kenneth Sams başkanlığında sürdürülmektedir.

Gordion, the famed capital of the Phrygians, is situated near Polatlı in Yassihoyuk on the bank of Sakarya River. There is the royal cemetery of the Phrygians, consisting of filled earth hills called tumulus just east of the Hoyuk. The Gordion Tumuli are one of the most important necropolises of the antique world. The number of tomb hills is over 80. 25 of these were excavated by American and 5 by German gouhz ir 1901. These graves date to the period from the Phrygians era until the reign of Galatians, that is, from the first half of 10th Century B.C. until 1st Century. The graves belong to the nobles, lords and kings and are in the form of filled earth hills known as tumuli. The oldest known specimen is the Gordion Z tumulus dated to 930 B.C. by the dendrochronological tests on its wooden parts. In the Gordion tumuli, in general, wooden rooms were built in the hole dug in the ground after the body and rich grave gifts were placed, the perimeter and top of the room was covered with stone and an artificial hill was formed by piling earth on top of the grave. Each hill belongs to one individual and the size of the hill is dependent on the social status of the buried person. The heights of the tumuli in Gordion vary from 5-6 m up to 53 m. During the 1957 activities of the American team in Gordion, the largest of these tumuli started to be done. Prof. Rodney S. Young and his team, who reached the grave room of the tumulus through a 70-meter tunnel, were awe struck by the scene they saw when they opened the walls of the room made up of juniper tree timber, later established to have been cut in 720 B.C. There was a skeleton 1.59 m tall on a dead bed made by carving in a single piece out of the log of a pine tree 500 years old among the gifts that were eye smashing, in the grave room. There were numerous dead gifts in the room. Among these were nine tables, two engraved separators, three large bronze crucibles, 166 small bronze pots and 154 fibulas. Most of the artifacts in the grave room are in Ankara Anatolian Civilizations Museum. Upon further examinations, it was established that this person believed to have died when about 60 years of age, is King Midas whose name is identified with legends. However, there was no single

gold artifact, although there were hundreds of metal objects, in the grave of King Midas, who, according to the legend, turned everything he held into gold. It was argued tat the reason for him to be known as "Donkey Eared" was due to his head having been tied with his skull changed backwards like in certain dynasty children in Northern Syria or due to his ear having been excessively hairy, after examination of his skull. His ending his life dramatically by drinking bull blood since he was in despair of losing Gordion being beaten in the Kimmer invasion in the first half of 7th Century when he was a powerful king controlling a wide geographical area in Anatolia with his well known wealth, has turned him into a hero of the legends of the antique world.

Midas's Legendary Capital GORDION (Yassihoyuk) and Excavations

Investigations were made in the Hoyuk and in five tumuli in the initial Gordion excavations conducted by Gustav and Alfred Koerte brothers in 1901 and the highly valuable art works which are preserved in Istanbul Archaeological Museums today were unearthed. The Gordion excavations of Pennsylvania University Museum, which started in 1950, lead to very significant discoveries and results, bringing new dimensions to information on the Phrygian art and culture. Most of the artifacts found in American excavations are on display in Ankara Anatolian Civilizations Museum with some of them on exhibition in the local museum in Gordion. There were excavations made for 16 seasons by Rodney S. Young from 1950 to 1973 under the Gordion Project. Excavation work, which started again in 1988 after his tragic death in a traffic accident in 1974, is being pursued headed by Mary M. Voigt and Kenneth Sams.

Alman ve Amerikan kazılarında ortaya çıkarılanlar, Frig başkentinin M.Ö. 8. yüzyıl ortalarından daha gerilere gitmediğini göstermiştir. Gordion en parlak dönemini M.Ö. 725 ve 675 yılları arasında yaşamıştır. Bu dönem, Assur Kralı Sargon'un M.Ö. 717-709 yıllarını kapsayan yıllıklarında "Muşkilerin Mita'sı" olarak adı geçen Kral Midas ve zamanı ile çakışmaktadır. Gordion M.Ö. 7. yüzyıl başlarında Kimmerlerin istilasına uğramış olmakla beraber, höyükte ve bazı tümülüslerde ele geçirilen buluntular kentin M.Ö. 6. yüzyıl sonuna değin refah içinde yaşadığını göstermektedir. Gordion 6. yüzyıl ortalarından başlayarak, Büyük İskender'in gelişine kadar Pers yönetimi altında kalmıştır. Pers egemenliği sırasında gelişim batıya doğru kayarken belli başlı Frig yerleşmeleri, Eskişehir ile Afyon arasındaki bölgede önemlerini korumuştur.

Antik kaynaklara göre, Büyük İskender M.Ö. 333'te Gordion'da kış geçirdiği sırada Gordios'un bağladığı ünlü kördüğümü kılıcı ile keserek çözmüştür. Kral Gordios'un efsanevi arabası ve kör düğümünün korunduğu bu tapınak binasına ilişkin bugüne değin herhangi bir iz bulunmamıştır.

Yassı bir höyük durumundaki Frig yerleşimi, Sakarya Irmağı'nın hemen doğusunda yer almaktadır. Amerikalı kazı heyeti anıtsal bir kapı ile birlikte kral ailesine ait çok sayıda yapı ve evlerle, kent duvarlarına ilişkin kalıntılar ortaya çıkarmışlardır. Bunların tümü Frig Krallığı'nın en parlak dönemine (M.Ö. 725-667) tarihlenmektedir.

Yumuşak kireç taşından 9 m. yükseklikteki kısmı günümüze değin korunmuş, anıtsal bir giriş olan Frig Kent kapısı, M.Ö. 8. yüzyılın sonunda yapılmıştır.

The artifacts unearthed in the German and American excavations have shown that the Phrygian capital did not date before mid 8th Century B.C. Gordion had its brightest period between 725 and 675 B.C. This period coincides with King Midas and his reign cited as "Mita of Mushkies" in Assyrian King Sargon's almanacs covering 717-709 B.C. Although Gordion was invaded by the Kimmers in early 7th Century, the artifacts discovered in the hoyuk and certain tumuli indicate that the city lived in wealth until the end of 6th Century B.C. Gordion was under Persian rule starting from mid 6th Century until arrival of Alexander the Great. During Persian rule, the old Phrygian cities lost their significance and as development shifted towards the west, main Phrygian settlements preserved their importance in the region between Eskişehir and Afyon.

According to antique sources, Alexander the Great untied the famous knot tied by Gordion when he spent the winter in Gordion in 333 B.C., cutting it off by his sword. No trace or remnant has been found on this temple building in which King Gordion's legendary cart and knot were preserved, until now.

The Phrygian settlement which is a flat hoyuk, is just east of the Sakarya River. American excavators have undug a monumental door and many buildings and homes belonging to the royal family and remnants of city walls. All these are dated to the brightest period of the Phrygian Kingdom (M.Ö. 725-667). The part 9 m high, made of soft limestone, is preserved until today with the Phrygian city gate which is a monumental entrance having been built in late 8th Century B.C. The main entrance to the city is provided by a 9 m wide, 23m long open crossing. The city gate, which is connected to this narrow and long crossing, is similar to the one in Troy.

Frig Sanatı ve Uygarlığı

Bugüne kadar ele geçen Frig seramik örneklerinde iki ana stil dikkati çekmektedir. Genellikle doğuda Konya ovasından Toros dağlarına kadar olan kesimde, üzerinde geometrik hayvanlar ve bezemeler bulunan, çok renkli ve Alişar IV stili olarak tanımlanan seramik örnekleri, Eskişehir, Afyon ve Ankara'yı kapsayan batı bölgesinde ise daha çok gri ya da kırmızı, tek renkli seramikler görülmektedir. Bunun yanında Gordion'da çeşitli desenlere sahip çok renkli kaplar da görülmektedir.

Friglerin Anadolu'ya Troya VIII'nin tahribinden sonra, M.Ö. 11. yüzyılın ortalarında geldikleri kabul edilmekle beraber, bugüne kadar onların Anadolu'daki varlığını M.Ö. 750'den önce kanıtlayacak bulgulara henüz rastlanmamıştır.

Phrygian Art and Civilization

Two main styles draw attention in the Phrygian ceramic specimens discovered so far. In general, in the area from the Konya planes in the east up to the Toros Mountains, ceramic specimens with geometrical animals and decorations that are multi-colored, known as Alişar IV style and in the western region covering Eskişehir, Afyon and Ankara, mostly gray or red, single-colored ceramics were found. There are also multi-colored vessels with various designs in Gordion.

Although it is accepted that the Phrygians came to Anatolia in mid-11th Century B.C. after destruction of Troy VIIIa, no evidence has yet been found proving that they were present in Anatolia before 750 B.C. It is suggested that the Phrygian Kingdom was founded by Gordios in the middle of 8th Century B.C. This date also supports the chronology derived from examination of ceramic ware.

Ekrem Akurgal has divided the Phrygian art into five phases according to the iconographical and style characteristics of the archaeological artifacts.

Ele geçen arkeolojik buluntuların ikonografik ve stil özelliklerine göre Ekrem Akurgal Frig sanatını beş evreye ayırmıştır.

- 1- Erken Evre (M.Ö. 750-730),
- 2- Geçiş Evresi (M.Ö. 730-725),
- 3- Olgun Evre (M.Ö. 725-650),
- 4- Subgeometrik Evre (M.Ö. 650-575),
- 5- Geç Frig Stil (M.Ö. 575-300).

Frig seramik sanatının ilk evresini silüet figürlü vazolar tanımlarlar. Silüetli stile ait kaplarda görülen başlıca öğeler Hellen geometrik vazolarının özellikleridir, yani alt bölümün tasvirsiz bölümden kuşakla ayrılması metop kompozisyonu, silüet figürler, ortaları noktalı dairecikler, ışın sırası Hellen Geometrik sanatında görülen motifler.

- 1- Early Phase (750-730 B.C.),
- 2- Transition Phase (730-725 B.C.),
- 3- Maturity Phase (725-650 B.C.),
- 4- Subgeometric Phase (650-575 B.C.),
- 5- Late Phrygian Style (575-300 B.C.).

Akurgal'a göre, Gordion'da Erken stilin bulunmaması, buna karşılık Olgun stilin ilk kez Alişar'da ortaya çıkması, ancak Gordion'da yeni nitelikler kazanması, Frig Beyliği merkezinin Alişar'dan Gordion'a geçmiş olabileceği düşüncesini akla getirmektedir. Bir hipotez olarak Gordios'un önce Alişar'da bir beyliğe sahip olduğu, sonradan Assur tehlikesinden uzak kalmak için Gordion'u kurduğu ileri sürülmektedir.

Olgun stilde Hellen etkisi daha belirgindir. Hatta bazı kap biçimleri Attika Geometrik örneklerinin yakın benzeridirler. Bir çok kap şekilleri ise Geç Bronz Çağı ve Buckel-keramik vazo biçimlerini sürdürürler. Bununla beraber Olgun stilin parlak evresinde Frig seramik sanatı, ilginç ve özgün kap şekilleri geliştirmiştir.

Silhouette figured vases define the first phase of the Phrygian ceramic art. The main elements seen on silhouette style vessels are the characteristics of the Hellenic geometric vases; this means separation of the lower section from the section with no pictures by a strip, metop composition, silhouette figures, small circles with dots at the center, rays, motifs seen in the Hellenical geometric art.

According to Akurgal, that no early style is found in Gordion but that the mature style first appears in Alişar, gaining new characteristics in Gordion all bring to mind that the capital of the Phrygian state may have been moved from Alişar to Gordion. As a hypothesis, it is argued that Gordios first had a state in Alişar but founded Gordion later against potential Assyrian assault.

The Hellenic influence is more prominent in the mature style. In fact, certain vessel forms are very reminiscent of the Attika Geometric specimens. Many vessel forms have the shapes of late Bronze Age and Buckel-ceramic vase forms. Still, in the bright period of the Mature style, the Phrygian ceramic art has developed interesting and original vessel forms.

Demirçağı İç Anadolu seramiklerinde kap yüzeylerine ayrıntılı baskı desenleri yapmak da Friglere özgü bir özellik olarak değerlendirilmektedir. Büyük bir olasılıkla bu süsleme yöntemi Friglerin güneydoğu Avrupa kökenli olmalarından kaynaklanmaktadır. Baskı desenli çanak-çömlek Trakya'da Geç Tunç Çağı'nda Demir Çağı'na dek yaygın olup, Trakya'da rastlanan bazı örnekleri Gordion'da bulunan türleri anımsatmaktadır. Frig baskı motifleri çeşitlidir ve temel şekiller üçgen, kare-dikdörtgen, daire, baklava ve helezoniden oluşmaktadır. Erken Frig dönemi boyalı kaplar ile İç Anadolu'dan Kuzey Suriye'ye kadar uzanan yaygın boyalı vazo geleneği arasında yakın bağlar bulunmaktadır. Frig vazolarını boyayan sanatçılar, tek kulplu mutfak kapları ile kulpsuz küpler dışında, tüm standart şekilli kaplar üzerinde de eserler vermişlerdir.

Boyalı Frig kaplarında çok çeşitli geometrik motiflere rastlanmaktadır. Ençok içleri kafesli taranmış üçgenler, baklava zincirleri ve meander bezemeleri görülmektedir. Yaygın panel motifleri arasında baklava ve X panelleri çoğunluktadır. Kafesli tarama ve dama tahtası motifleri ise hem sıra hem de panel halinde görülmektedir.

Frig mimarisinin karakteristik yapı türü "megaron"lardır. Tapınak olarak kullanıldığı düşünülen anıtsal megaronların dış cephelerinde renkli kabartmalarla süslü seramik levhalarla kaplandığı anlaşılmıştır. Gordion, Midas Şehri, Pazarlı, Boğazköy ve Düver'de ele geçen bu seramik kaplama levhalarda geometrik şekiller bitkisel motifler, insan, havan ve araba motifleri görülmektedir.

1966'da Bitinya'daki Germanos'ta (bugün Soğuk Çam) bulunan kaya yazıtı, günümüze ulaşmış en uzun Eski Frigya metnidir.

Bu ilginç uygarlığa ait eserler, bugün İstanbul Arkeoloji Müzelerinde, Ankara'da Anadolu Medeniyetleri Müzelerinde, Polatlı yakınlarında, Gordion Müzesinde, Eskişehir, Afyon ve Antalya Müzelerinde yer almaktadır.

Eskişehir-Afyon arasındaki Frigya platosunda yer alan birbirinden önemli Frig Kaya Anıtları ve Kaleleri bugün yoğun bir tahribatla karşı karşıyadır.

Applying detailed print designs on vessel surfaces in the Iron Age Inner Anatolia ceramics is recognized as a Phrygian attribute. In great probability, this decoration technique stems from the Phrygians being of south-east European origin. Print designed pottery is prevalent in Thrace during the Late Bronze Age until Iron Age and certain specimens found in Thrace are reminiscent of the types found in Gordion. The Phrygian print motifs are varied and basic forms are triangles, square-rectangles, circles, chevrons and spirals.

There are close ties between the early Phrygian period painted vessels and the widespread vase tradition extending from Central Anatolia to North Syria. The artists who painted the Phrygian vases also created works in all standard vessel shapes beside single-handled kitchen vessels and large earthen jars.

Various geometric motifs are found on painted Phrygian vessels. The ones used most frequently are shaded triangles, chevron chains and meander decorations.

Chevron and X panels are the majority among widespread panel motifs. Shaded and checker motifs are found both in rows and in panels.

The characteristic building type of the Phrygian architecture is "megaron". It is established that the outer facades of the monumental megarons believed to have been used as temples were covered with ceramic plates decorated with colored reliefs.

Geometric figures, plant motifs, human, mortar and cart motifs are observed on these ceramic covering plates found in Gordion, City of Midas, Pazarlı, Boğazköy and Düver.

The rock inscription found in Germanos (today Soğuk Çam), Bitinia in 1966 is the longest ancient Phrygian text that has reached the present. Artifacts from this interesting civilization are today found in İstanbul Archaeological Museum, Ankara Anatolian Civilizations Museum, Gordion Museum near Polatlı and in Eskişehir, Afyon and Antalya Museums.

The Phrygian Rock Monuments and Castles found on the Phrygian plateau between Eskişehir-Afyon, each more significant than the other face extensive destruction today.